

Groen
Drimmelen

federatie **VP**

D66

Programma 2022-2025

Groen Drimmelen

*Groen Drimmelen is een optimistische en toekomstgerichte partij.
Wij zijn groen én vooruitstrevend. We werken dorpsgericht met de inwoners,
organisaties en ondernemers aan een fijn, mooi en sociaal Drimmelen.*

Wat ben ik trots om dit partijprogramma te mogen inleiden. Een programma waar zoveel leden aan hebben meegewerkt in een proces dat ook zorgvuldig is doorlopen. Een programma dat van kافت tot kافت Groen Drimmelen ademt. Optimistisch, toekomstgericht, groen én vooruitstrevend. Een programma waarin wij onze ideeën voor de gemeente Drimmelen voor de komende jaren uiteenzetten.

De basis voor ons programma hebben we in het voorjaar tijdens een aantal brainstormsessies met vele leden gelegd. De opbrengst van deze sessies is vervolgens door Arjen, Roxanne, Tim en Jürgen verder bijeengebracht en nader geconcretiseerd tot een leesbaar en bruikbaar geheel. Leo, Jürgen en Guus hebben de stukken vervolgens beoordeeld en vanuit hun kennis en ervaring aangevuld. Het resultaat van deze samenwerking is na bespreking in de programmacommissie nog een keer aan de deelnemers aan de brainstormsessies voorgelegd.

Het resultaat van al dit werk ligt nu voor jullie. Het resultaat van avonden hard werken door een aantal enthousiaste leden, waarbij ik ook nog eens wil benadrukken dat het vooral een aantal nieuwe jonge leden is geweest die veel werk hebben verzet. De oude rotten in de programmacommissie hebben daar met veel genoeg naar gekeken. Een proces wat voor enkelen best wel spannend was. Immers: ‘hebben de nieuwelingen wel voldoende zicht op hetgeen onze partij de afgelopen jaren heeft uitgedragen?’ Voor sommigen was het echt een kwestie van loslaten. Het resultaat mag er zijn. Een programma met een nieuwe opzet, waar de komende fractie na de verkiezingen mee aan de slag kan en wat we met heel veel genoeg in de komende campagne gaan uitdragen.

Rest mij niet meer dan iedereen die aan dit programma hebben meegewerkt te bedanken voor hun inzet en iedereen veel plezier te wensen bij het lezen van deze vrucht van avonden discussiëren, aanvullen, schrappen en tenslotte schrijven en herschrijven.

Ricus Tiekstra

Voorzitter Groen Drimmelen (VP/D66)

Democratie

- inwoners betrekken, inspraak en actief meedoen
- dorpsgericht werken
- samenwerken in de regio
- integriteit en betrouwbaarheid bestuur, controle
- communicatie en dienstverlening
- verenigingen
- dorpshuizen en ontmoetingsplaatsen
- vrijwilligers en mantelzorgers

p. 5
p. 6
p. 7
p. 8
p. 9
p. 10
p. 11
p. 12
p. 13

Voor iedereen

- werken en meedoen
- gezondheid, sport en bewegen – welzijn
- zorg
- inclusiviteit en inburgering
- minimabeleid

p. 14
p. 15
p. 16
p. 17
p. 18
p. 19

Jeugd en onderwijs

- onze scholen
- ons onderwijs
- onze taal
- onze jeugd
- onze muziek, kunst en cultuur

p. 20
p. 21
p. 22
p. 23
p. 24
p. 25

Wonen, werken en recreëren

- veiligheid, handhaving en privacy
- woningbouw
- onderhoud omgeving
- voorzieningen in onze dorpen
- cultuurhistorie en monumenten
- verkeer, parkeren en bereikbaarheid
- duurzame mobiliteit
- werken
- recreatie

p. 26
p. 27
p. 28
p. 29
p. 30
p. 31
p. 32
p. 33
p. 34
p. 35

Duurzaamheid

- natuurontwikkeling- en behoud
- Biesbosch
- energietransitie
- afval
- klimaatadaptatie
- verduurzaming bedrijven en gemeente
- duurzame woningbouw
- dierenwelzijn

p. 36
p. 37
p. 38
p. 39
p. 40
p. 41
p. 42
p. 43
p. 44

Met onze inwoners een democratische gemeente

Democratie maken we samen. We voeren het gesprek met inwoners en werken met onze inwoners, organisaties en ondernemers aan oplossingen die aansluiten op de behoeften die er leven. De wereld van onze inwoners is onze wereld. We denken in oplossingen en kansen in plaats van regels en procedures. We helpen inwoners om hun wensen mogelijk te maken. We zijn betrokken en daadkrachtig, maar ook transparant en eerlijk: soms is “Nee” ook een antwoord.

**GEWOON
DOEN!**

Democratie – inwoners betrekken, inspraak en actief meedoen

Waar staan we voor?	We staan voor een overheid die samenwerkt met inwoners en organisaties om mooie doelen te bereiken. We omarmen initiatieven van betrokken inwoners.
Wat willen we bereiken?	• Bij de gemeente heerst een cultuur van betrekken en samenwerken met inwoners en organisaties.
Wat gaan we doen?	• We gaan meer experimenteren met burgerparticipatie bijvoorbeeld met een burgerbegroting, burgeramendementen en burgerberaad en leggen dit goed vast in de verplichte participatieverordening. • We gaan gebruikmaken van de ervaringen uit coronatijd door inwoners en jongeren (digitaal) te betrekken bij het gemeentebestuur. • We voeren een actief personeelsbeleid gericht op de juiste vaardigheden en investeren in gemeentelijke medewerkers die participatie in hun bloed hebben.

Democratie – dorpsgericht werken

Waar staan we voor?	We staan voor actieve dorpen waarmee we als gemeente het gesprek kunnen voeren. Vertrouwen en draagvlak zijn daarbij van grote waarde.
Wat willen we bereiken?	• We kijken naar de behoeften die er per dorp leven en sluiten daarop aan. • In iedere kern heeft de gemeente een of meerdere aanspreekpunten waarmee inwoners bereikt kunnen worden.
Wat gaan we doen?	• We gaan dorpsgericht werken versterken binnen de gemeentelijke organisatie door het aanstellen van dorpscoördinatoren. • Ook inwoners die niet vooraan staan moet naar hun mening worden gevraagd en de kans worden gegeven ideeën aan te dragen. • We gaan op zoek naar inwoners die we niet makkelijk kunnen bereiken.

Waar staan we voor?	We staan voor eigenheid. Maar een kleine gemeente moet slim samenwerkingen aangaan om haar eigen doelstellingen te realiseren.
Wat willen we bereiken?	• We willen effectief zijn in onze samenwerkingen. Als we aan tafel zitten willen we ook invloed hebben om iets te bereiken voor onze inwoners. • Gemeenschappelijke regelingen moeten een duidelijke en meetbare meerwaarde hebben voor onze inwoners. Als we iets zelf zonder grotere risico's beter of goedkoper kunnen, heeft dat de voorkeur.
Wat gaan we doen?	• We gaan goed kijken welke samenwerkingen meerwaarde hebben voor Drimmelen. In deze samenwerkingen maken we duidelijk wat onze doelen zijn. • We gaan de rol en positie van de gemeenteraad ten aanzien van onze samenwerkingen versterken, zodat de gemeenteraad meer invloed kan uitoefenen.

Waar staan we voor?	We staan voor een integere en betrouwbare overheid waarbij geen plaats is voor vriendjespolitiek.
Wat willen we bereiken?	• We geloven erin dat je aan vertrouwen werkt door elkaar te ontmoeten. Daarom willen we in goed contact staan met de dorpen. • Raad en college werken daarom samen in het belang van onze inwoners. • Het vertrouwen in de overheid en vooral in ons lokale bestuur willen we vergroten door transparant te zijn en tijdig en volledig te communiceren met inwoners, verenigingen en ondernemers.
Wat gaan we doen?	• We gaan dorpsbezoeken afleggen om het contact met inwoners te versterken. • We gaan openbare en transparante gesprekken organiseren met inwoners en organisaties om uit te leggen wat we doen. • We investeren in kennis, opleiding en ondersteuning voor de raad om in een open en transparante relatie met onze inwoners te staan. • Standaard is alle informatie open en beschikbaar, tenzij het wettelijk geheim gehouden moet worden.

Waar staan we voor?	We willen kwalitatief goede dienstverlening. Dit betekent dat we onze inwoners snel en goed helpen en dat we uitleggen wat we doen en waarom.
Wat willen we bereiken?	• We willen dat raadsleden, collegeleden en gemeenteambtenaren zich bewust zijn van de afhankelijkheidspositie van inwoners. • We behandelen de inwoners op de manier waarop zij behandeld willen worden, waarbij we duidelijk zijn over wat wel en niet mogelijk is. • We willen dat de uitkomsten van de burgerpeiling ten aanzien van de ervaren dienstverlening aan het einde van 2026 hoger is dan in 2022.
Wat gaan we doen?	• We maken afspraken over kwaliteitsnormen en afhandelingstermijnen en reactietijden door de gemeente. • We investeren in een eigentijds en passend dienstverleningsconcept op maat en trainen medewerkers in goede dienstverlening. • We investeren in begrijpelijke taal. • Inwoners worden tijdig en volledig betrokken bij projecten of processen die hen aangaan.

Waar staan we voor?	Een bruisend verenigingsleven is als cement van onze lokale samenleving. Verenigingen zien we als een bron van kennis en expertise om Drimmelen nog mooier en socialer te maken
Wat willen we bereiken?	• We willen onze verenigingen ondersteunen maar ook actief laten bijdragen aan doelstellingen van de gemeente zoals tegengaan van eenzaamheid, bevorderen van gezondheid, bestrijden van discriminatie. • Samen met verenigingen willen we onze duurzaamheidsambities realiseren.
Wat gaan we doen?	• Via ons subsidiebeleid zullen we verenigingen actief ondersteunen om hun rol in de samenleving te kunnen blijven vervullen. • Waar mogelijk gaan we via het subsidiebeleid verenigingen aansporen om bij te dragen aan gemeentelijke doelstellingen op verduurzaming en andere terreinen.

Democratie – dorpshuizen en ontmoetingsplaatsen

Waar staan we voor?	We maken mogelijk dat de gemeente, inwoners en organisaties elkaar kunnen ontmoeten.
Wat willen we bereiken?	• In elk dorp willen we minstens één ontmoetingsplek.
Wat gaan we doen?	• We onderzoeken of er met de dorpshuizen, het gemeentehuis en de verschillende locaties van verenigingen voldoende ontmoetingsplekken zijn die voor verschillende activiteiten gebruikt kunnen worden. Daarbij is iedereen even welkom. • Deze ontmoetingsplekken moeten laagdrempelig en betaalbaar zijn voor onze inwoners en verenigingen. Hierover maken we duidelijke afspraken met uitbaters.

Waar staan we voor?	Wij zijn dankbaar voor de vele vrijwilligers en mantelzorgers die Drimmelen mooi en leefbaar houden en bijdragen aan het welzijn en welbevinden van alle inwoners.
Wat willen we bereiken?	• We waarderen vrijwilligers en willen verenigingen ondersteunen om voldoende vrijwilligers te vinden en hen faciliteren om drempels ten aanzien van vrijwilligerswerk weg te nemen.
Wat gaan we doen?	• We bestrijden overbelasting van mantelzorgers met voorzieningen om hen bij te laten komen. • We investeren in ondersteuning van vrijwilligers via onze welzijnspartners.

We zijn er voor iedereen. Iedereen in de gemeente Drimmelen doet ertoe en telt mee. We werken actief aan een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt en kan meedoen. Discriminatie en haat hebben geen plek in onze gemeente. We kijken naar wat inwoners zelf kunnen en als iemand hulp nodig heeft, dan biedt de gemeente de zorg en ondersteuning die nodig is.

**GEWOON
DOEN!**

Waar staan we voor?	Goed werk als basis voor een goed leven. Werk zorgt voor sociale en financiële zelfstandigheid. Werk is niet alleen de beste weg uit armoede, ook helpt het jezelf fijn en nuttig te voelen. We gunnen dat iedereen en helpen onze inwoners daarmee.
Wat willen we bereiken?	• We willen dat werken loont en bijdraagt aan financiële onafhankelijkheid en het actief meedoen in onze samenleving. • We willen dat iedereen kan meedoen in onze samenleving door te zorgen dat de gemeente waar nodig inwoners steunt zolang dat nodig is. • We zorgen dat misbruik van regelingen wordt voorkomen, maar willen daarbij wel dat de gemeente oog heeft voor specifieke situaties. • Vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn voor de samenleving erg belangrijk, en daarom minstens zo waardevol als betaald werk. We willen dan ook dat de gemeente dat waardeert en stimuleert.
Wat gaan we doen?	• We helpen onze inwoners bij het zoeken naar werk door samen met hen te kijken naar hun talenten en mogelijkheden. • Als werken niet mogelijk is, kijken we samen naar de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk of mantelzorg. • Bij wie dit allemaal echt niet lukt, heeft de gemeente de taak om sociale en financiële problemen te voorkomen. • We gaan onze gemeenschapshuizen inzetten om sociale activering verder te stimuleren. • We zorgen er voor dat fraude niet aantrekkelijk is, gaan uit van het goede in de mens, maar treden hard op tegen écht misbruik. • We zien Midzuid als belangrijke leverancier van de gemeente voor de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt o.a. met leerwerktrajecten.

Voor iedereen – gezondheid, sport en bewegen - welzijn

Waar staan we voor?	We steunen iedereen waar nodig. Ook als het op gezondheid aankomt. Voldoende bewegen is erg belangrijk. Dat geldt voor onze jeugd én voor onze ouderen. Sport en bewegen zijn elementen voor een lang en gelukkig leven en bevorderen de gezondheid. Samenwerken met verenigingen, buurtsportcoaches, buurthuizen en alle andere initiatieven zijn hierin cruciaal. Een goed beleid op dit gebied - welzijn en preventie - voorkomt onnodige zorgkosten.
Wat willen we bereiken?	• We willen dat de gemeente Drimmelen één van de meest gezonde gemeenten wordt. • We willen onnodige zorgkosten voorkomen en zetten daarbij in op de rookvrije omgeving en het voorkomen van obesitas. • We voorkomen (misbruik van) drugs- en alcoholgebruik. • De buurtsportcoach wordt een partner van verenigingen om mensen structureel aan het bewegen te krijgen. • We willen zoveel mogelijk initiatieven voor bewegen ondersteunen.
Wat gaan we doen?	• We blijven onze verenigingen subsidies per jeugdlid geven om zo de jeugd te stimuleren om te gaan bewegen. • We ondersteunen activiteiten en initiatieven die veel mensen aan het bewegen krijgen. Voorbeelden zijn de Wandelchallenge, het Wandelommetje en de verschillende Wandelvierdaagsen in onze dorpen, maar ook activiteiten georganiseerd door verenigingen. • Met het onderwijs gaan we in overleg om zoveel mogelijk gymnastiekdocenten op onze basisscholen in te zetten. • We blijven vol inzetten op de Rookvrije Generatie met onze verenigingen, scholen, kinderopvang etc. • We zetten gerichte interventies in om alcohol- en drugsgebruik onder jongeren terug te dringen en gebruiken daarbij goede voorbeelden uit het land en de regio. We betrekken het onderwijs hierbij en blijven de leefstijldag organiseren samen met Dongemond College. • We behouden onze buurtsportcoaches, breiden uit waar mogelijk en wenselijk en zoeken de verbinding met onze verenigingen. • We zorgen er samen met SWO, ouderenorganisaties, zorginstellingen en buurthuizen voor dat er nóg meer inwoners in beweging komen. • We stimuleren gezonde voeding. We bezien samen met huisartsen, verenigingen en lokale ondernemers de mogelijkheden om hier vol op in te zetten. • Samen met onze partners zetten we in op mentale gezondheid voor onze inwoners. speciale aandacht gaat hierbij uit naar o.a. cyberpesten op sociale media.

Waar staan we voor?	We zorgen in principe voor onszelf. In buurten, wijken en dorpen is een hechte gemeenschap, waarin onze inwoners elkaar helpen. Daar waar dit onvoldoende lukt, is er een sociaal vangnet. Iedereen kan dan van goede zorg gebruik maken als dat nodig is. Door landelijke wijzigingen is het steeds lastiger om hier lokaal op te sturen, maar we blijven dit op een realistische manier doen. Draagkracht en betaalbaarheid spelen hierbij zeker een rol.
Wat willen we bereiken?	• We willen in onze gemeente goede zorg bieden door samen met maatschappelijke partners de het kwaliteitsniveau te bepalen en dit actief te bewaken. • Eenzaamheid willen we bestrijden voor alle doelgroepen, waarbij eenzaamheid onder ouderen en jongeren extra aandacht krijgt. • We willen goede zorg bieden, waarbij de draagkracht van degene die zorg ontvangt mede kan bepalen op welke manier die zorg wordt betaalt. • We zorgen voor een netwerk van professionals en organisaties waarmee de gestelde doelen meetbaar bereikt worden en waarmee bestaande en nieuwe problematiek herkend wordt. • We benutten de kansen om gezond leven en zorg te verbinden. • We willen de waardering voor de zorg die via de gemeente wordt geleverd beter kunnen bewaken door vaker en uitgebreider te meten welke effecten het beleid heeft, en betrokkenen te vragen naar hun ervaringen.
Wat gaan we doen?	• We werken samen met onze belangrijke partners zoals SWO, De Wijngaerd, St. Antonius Abt, De Ganshoek en Sovak. • We geven meer aandacht aan de overgang van de Jeugdwet naar WMO (18- / 18+). • We hebben meer aandacht voor multiproblematiek en casusregie daarop (bijv. combinatie zorg en armoede of WMO, werk en kinderen). • We stimuleren innovatie en slimme en goedkopere voorzieningen die de gestelde kwaliteitsdoelen halen. • We werken met projecten aan het tegengaan van eenzaamheid onder ouderen en jongeren. • We gaan met enquêtes en andere middelen meten wat het effect van de aangeboden zorg is en hoe betrokkenen deze zorg ervaren. Aan de hand van de uitkomsten van deze onderzoeken stellen we ons beleid bij waar dat nodig is.

Voor iedereen – inclusiviteit en inburgering

Waar staan we voor?	We willen dat iedereen in onze gemeente mee kan doen, wordt opgenomen in onze samenleving en zichzelf thuis kan voelen. We staan voor respect voor iedereen, ongeacht afkomst, handicap, leeftijd, religie, gender of seksuele geaardheid. Discriminatie of racisme tolereren we niet. We helpen statushouders (Nieuwe Nederlanders) met inburgeren door hen te helpen met taal en werk, sport en elkaars cultuur. Dit helpt om snel een plekje te vinden in de samenleving en mee te doen.
Wat willen we bereiken?	• Drimmelen is een gemeente waarin iedereen zich vrij en geaccepteerd voelt en waar niemand wordt buitengesloten. • Door ons beleid willen we zorgen dat inburgeraars onze taal zo snel mogelijk kunnen leren, onderdeel van de samenleving worden en weten waar zij moeten zijn als zij vragen hebben of hulp nodig hebben. • We bieden iedereen dezelfde kansen om zich te ontwikkelen. • Er zijn geen drempels (fysiek of mentaal) om mee te doen. Onze gemeente is toegankelijk.
Wat gaan we doen?	• We zetten het bestrijden van discriminatie en ongelijkheid actief op de agenda. • We zorgen voor een duidelijk loket voor inburgeraars, waar zij alle nodige informatie kunnen krijgen. • We zorgen voor voldoende aanbod van taal en werk (gecombineerd) voor inburgeraars, zodat zij een goede basis krijgen voor hun inburgering en iedereen op zijn of haar niveau mee kan doen. • We maken samen met onze inwoners een plan om fysieke en mentale drempels weg te nemen. Dit sluit perfect aan bij het project inclusiviteit. • Onze verenigingen en de gemeente zelf zorgen ervoor dat iedereen toegang heeft tot voorzieningen, door fysieke drempels weg te nemen.

Voor iedereen – minimabeleid

Waar staan we voor?	In eerste instantie zorgt iedereen zelf voor eigen financiële onafhankelijkheid. Toch lukt dat soms niet om wat voor reden dan ook. Wij staan voor een gemeente waar armoede actief wordt bestreden en dus voor een eerlijk en realistisch minimabeleid. Hierbij krijgt iedereen de kans om zichzelf ook financieel beter te ontwikkelen. Armoede mag geen isolatie veroorzaken en kinderen mogen nooit de dupe worden van slechte financiën.
Wat willen we bereiken?	• We voorkomen de armoedeval, dat wil zeggen dat werken altijd moet lonen, zowel financieel als sociaal. • We willen het taboe op armoede doorbreken en het bespreekbaar maken om zo stille armoede eerder aan te kunnen pakken. • Kinderen mogen nooit in armoede leven en kunnen altijd sporten, naar culturele activiteiten, muziek maken, dansen, toneel spelen en op schooluitje. • De gemeente biedt hulp voor iedereen die dat echt nodig heeft en zo lang als nodig is. • We zetten actief in op participeren en meedoen.
Wat gaan we doen?	• We behouden de mogelijkheden om te kunnen sporten en boeken te kunnen lenen bij de bibliotheek voor iedereen die dat nodig heeft. • We zetten extra in op de signaleringsfunctie bij het WMO-loket om armoede tijdig op te sporen, bijvoorbeeld bij ouders. • We zetten in op preventie en hulp bij schulden om vroeg in te kunnen grijpen en helpen. • We willen de kansen aangrijpen om het armoedebelief te verruimen, maar doen dat alleen als we daarmee armoedeval zo veel mogelijk voorkomen. • We behouden zolang dit nodig is de voedselbank in de gemeente. • We bieden maatwerk in oplossingen en kijken naar individuele inwoners en hun mogelijkheden en behoeften.

De jeugd heeft de toekomst en onderwijs is de basis voor de toekomst van onze kinderen. Ieder kind verdient dezelfde kansen. Daarom investeren we in goede scholen, goede voorschoolse voorzieningen, passend onderwijs en een goede aansluiting van onze voorzieningen op het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Taal en taalontwikkeling en muziek, kunst en cultuur maken onderdeel uit van de brede basis die wij zien. We praten mét onze jeugd en betrekken hen en hun ouders erbij. Met de meeste kinderen in onze gemeente gaat het goed en dat willen we zo houden. Kinderen die het nodig hebben krijgen onze hulp.

Waar staan we voor?	Onze kinderen krijgen goed onderwijs in goede scholen. Dat betekent dat er binnen en buiten een gezonde en veilige omgeving is.
Wat willen we bereiken?	• We streven naar zogenaamde “Frisse scholen”, waarbij aandacht is voor de thema’s energie, luchtkwaliteit, temperatuur, licht en geluid. • Groene, open schoolpleinen met voldoende natuurbeleving worden de norm. • De schoolomgeving is verkeersveilig. • Alle scholen scoren op de inspectienorm minstens voldoende.
Wat gaan we doen?	• We stellen met het onderwijs een plan op om te komen tot Frisse Scholen. • We zetten met het onderwijs in op het vergroenen van de schoolpleinen en wakkeren zo de liefde en het respect voor de natuur aan bij onze kinderen. • De nieuw te bouwen scholen (IKC De Stuifhoek en Den Duin en later te bepalen scholen) worden energieneutraal. • We stimuleren met het onderwijs dat kinderen te voet of per fiets naar school komen. • De omgeving van de school wordt autoluw en verkeersveilig ingericht. • We overleggen met de scholen over de kwaliteit van het onderwijs als daar aanleiding toe bestaat en staan als gemeente open voor ondersteuning als dat nodig is.

Waar staan we voor?	Onderwijs is de basis voor de toekomst van onze kinderen. Dat betekent keuzes maken en talenten ontplooiën en benutten. Ieder kind verdient dezelfde kansen en leert keuzes maken door kansrijk onderwijs. Iedereen verdient op zijn eigen niveau het onderwijs en de ondersteuning die nodig is.
Wat willen we bereiken?	• Iedereen is vrij om te kiezen voor de school van zijn of haar keuze. • Sterke basisscholen (PO) in onze dorpen met aandacht voor de doorlopende leerlijn van 0 tot 13 jaar. • Stevig voortgezet onderwijs (VO) in onze gemeente. • Aansluiting basisscholen en voortgezet onderwijs verstevigen (funderend onderwijs tot 16 jaar). • Gelijke kansen voor alle kinderen in het onderwijs. • Onderwijs is een belangrijke schakel en vindplaats in de keten rondom jeugd en jeugdzorg.
Wat gaan we doen?	• We blijven de vorming van Integrale Kindcentra (IKC's) in onze gemeente stimuleren en ondersteunen. • We voegen naast onderwijs en opvang ook bijvoorbeeld cultuur, muziek en sport aan het aanbod toe en hebben daar in de beginfase financiële middelen voor over. • We blijven inzetten op Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE) om kinderen al op jonge leeftijd (peuters) het beste onderwijs te bieden. • We willen VVE-locaties voor peuters in alle dorpen waar een school is. • We zijn blijvend in overleg met het onderwijs over alle belangrijke thema's in de dorpen. • We continueren het schoolbootproject, waarbij alle Drimmelse kinderen minstens één keer De Biesbosch met school bezoeken. Daarnaast vinden we duurzaamheid, natuur, milieu en energie dusdanig belangrijk dat we afspraken maken met het onderwijs daarover. Voorbeelden zijn lessen over afvalscheiding, lessen door imkers over natuurontwikkeling, bijen en het belang van bomen. We maken zo een totaalpakket over het belang van de natuur. • We continueren en versterken cultuureducatie, waarbij de cultuur en historie van onze dorpen en de regio een belangrijk thema zijn. • We blijven met de scholen de verkeersexamens organiseren om zo alle kinderen een veilige basis op de fiets te bieden. • Jongerenparticipatie maakt blijvend onderdeel uit van de relatie gemeente-onderwijs. Democracity en de jongerengemeenteraadsdag blijven we inzetten. We gaan in gesprek met de politieke jongerengroep. • We behouden het Dongemond College (VO) in Made in de huidige vorm en onderzoeken mogelijkheden voor verbreding en we faciliteren de samenwerking tussen de basisscholen en het Dongemond College. • Samen met het onderwijs in onze gemeente zorgen we voor een optimaal passend aanbod voor alle kinderen in onze gemeente. • Kinderen die echt aangewezen zijn op een andere vorm van onderwijs op een andere plaats, faciliteren we en helpen we om ook hun gelijke kansen te benutten. Leerlingenvervoer en passend onderwijs gaan hand in hand.

Waar staan we voor?	Taal is een eerste levensbehoefte en is nodig om zich in het leven staande te houden en mee te doen in de samenleving. Naast de primaire taak die hier voor onderwijs ligt, jagen we als gemeente taalontwikkeling voor iedereen mee aan.
Wat willen we bereiken?	• Gelijke kansen voor iedereen om kennis te maken met en zich te ontwikkelen op het gebied van taal. • We helpen zoveel mogelijk laaggeletterden zich te ontwikkelen. • Een stevige bibliotheekorganisatie in onze gemeente, die innoveert en verder digitaliseert en educatie ondersteunt.
Wat gaan we doen?	• Alle kinderen en hun ouders in onze gemeente maken via de consultatiebureaus kennis met taal; Boekstart is daarvoor het middel. Zo stimuleren we al vanaf zeer jonge leeftijd (voor)lezen. We verstrekken hier informatie aan ouders en de consultatiebureaus kijken naar de taalontwikkeling van kinderen en zorgen voor actie indien nodig. • We hebben en houden bij voorkeur drie vestigingen van de bibliotheek in onze gemeente in Made, Terheijden en Lage Zwaluwe. Wel stimuleren we de verdere digitalisering en innovatie om zo een breed aanbod te houden. • We zien de bibliotheek steeds meer als sociale en digitale ontmoetingsplek, liefst gekoppeld aan andere voorzieningen in het dorp. De ontwikkeling van de Bernarduskerk in Made tot sociaal-cultureel dorpshart, met een belangrijke rol voor de bibliotheek, is daarvan een sprekend voorbeeld en ondersteunen wij. • We zetten, in combinatie met het onderwijs, de bibliotheek steeds meer in om de ontwikkeling van taal te stimuleren. • We stimuleren particulier initiatief zoals minibiebjes in de wijken. • We hebben en houden een (digi)taalhuis in onze gemeente, dat voor iedereen bereikbaar is en mensen helpt zich te ontwikkelen op het gebied van taal en digitalisering. Taalmaatjes (vrijwilligers) zijn hierbij essentieel. • We herkennen laaggeletterdheid aan de loketten in onze gemeente, ook die van onze welzijnspartners, en werken samen met werkgevers om laaggeletterden zich te laten ontwikkelen. • We maken concrete afspraken over het bestrijden van laaggeletterdheid in onze subsidiecontracten met welzijnsinstellingen. • We gebruiken als gemeente in alle contacten, zoals o.a. brieven en folders, begrijpelijke taal en beelden (bijvoorbeeld plaatjes en pictogrammen).

Waar staan we voor?	De jeugd heeft de toekomst. We gaan uit van de talenten van onze jeugd, praten met onze jeugd en helpen onze jeugd waar nodig. We zetten onze jeugd in haar kracht en zorgen dat zij op kunnen groeien tot volwaardige volwassenen. Als het niet goed gaat met een jongere, bieden we passende hulp vanuit de Jeugdwet.
Wat willen we bereiken?	• Onze jeugd voelt zich serieus genomen. • Onze jongeren krijgen de kans mee te denken en mee te doen. • We zorgen voor voldoende activiteiten voor onze jeugd. • We zetten ouders in hun kracht als eerstverantwoordelijke voor hun kinderen en zorgen dat zij hun verantwoordelijkheid (kunnen) pakken. • Met de meeste kinderen gaat het goed en dat willen we graag zo houden. • We zorgen voor passende jeugdhulp.
Wat gaan we doen?	• We gaan standaard met de jeugd in gesprek door het invoeren van een spreekuur. • We breiden het jongerenwerk in onze gemeente uit, waarbij alle dorpen voldoende aandacht krijgen. • We benaderen hangjongeren en hangplekken positief en denken mee in oplossingen in plaats van in beperkingen. • We koesteren particuliere initiatieven voor jeugd, zoals The Outdoor Pact en De Leerfabriek. • We zorgen voor voldoende activiteiten voor de jeugd. Dat doen we met het jongerenwerk, de buurtsportcoaches, verenigingen en particuliere initiatieven. • Er zijn ook eenzame jongeren. We ondersteunen het project The Social Zone, dat eenzaamheid onder jongeren bestrijdt, permanent. • We betrekken onze jeugd nog meer bij de gemeente en haar besluitvorming en geven hen verantwoordelijkheid. Dat doen we bijvoorbeeld met een brief vanuit de gemeente voor iedereen die 18 wordt, Kindertrendrede, 18-jarigen-dag, Democracy, Jongerengemeenteraadsdag. We gaan in gesprek met de politieke jongerengroep in onze gemeente en zetten belangrijke thema's als de energietransitie ook vanuit de jongeren op de agenda.. • We gaan het anders doen: we betrekken de politiek bij jongeren in plaats van andersom. • Per dorp organiseren we een netwerk rondom jeugd, om preventief te werken en de oren en ogen van het dorp te zijn als het gaat om onze jongeren. • Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is bekend, is goed bereikbaar en werkt in de basis preventief, in overleg met en ter plaatse bij het onderwijs. • We verstevigen de samenwerking tussen het CJG en onderwijs om de signalerende functie nog beter in te vullen en om dingen op te lossen in plaats van steeds meer medisch te maken. • We introduceren schoolmaatschappelijk werk 2.0 door zogenaamde Jeugdcoaches op School (JOS) ter aanvulling op de teams op de scholen. • Het CJG biedt daarnaast hulp aan kinderen die dat nodig hebben en werkt goed samen met de huisartsen. • We zorgen voor praktijkondersteuners bij onze huisartsen om nog betere doorverwijzing naar de juiste zorg te realiseren. • We hebben een goed functionerend en betaalbaar jeugdzorgstelsel zonder wachtlijsten en met (snel) de juiste hulpverlening die snel werkt. • We zetten vol in op het werven van meer pleeggezinnen.

Waar staan we voor?	Muziek, kunst en cultuur houden ons een spiegel voor. Inspireren en ontroeren ons. In Drimmelen willen we dit veel meer op de kaart zetten.
Wat willen we bereiken?	• Al onze inwoners mogen en kunnen kennis maken met kunst en cultuur en we vergroten de aandacht hiervoor. • Onze muziekverenigingen, zangkoren, toneelverenigingen en heemkundekringen hebben en houden een stevige basis in onze dorpen.
Wat gaan we doen?	• We behouden cultuureducatie op onze scholen en houden hier geld voor beschikbaar. Onze kinderen maken zo o.a. kennis met de lokale en regionale cultuur van onze dorpen. • We staan voor het verder verrijken van het cultureel aanbod en dat doen we voor iedereen. • We stimuleren onze muziekverenigingen om door te gaan met de projecten rondom muziek in de klas, waarbij de jeugd kennis maakt met muziek. De subsidieregelingen die we daarvoor hebben, blijven bestaan. • We bezuinigen per definitie niet op kunst en cultuur en alle verenigingen die hiertoe dienen. • We maken een belevingsroute van alle kunstwerken in onze gemeente om zo de aandacht en kennis van al het moois dat we hebben, te vergroten. Dit doen we met gemeentelijke kunstenaars. • We faciliteren kunstenaars in onze gemeente voor het organiseren van exposities. • De kunstmanifestatie rondom 75 jaar (+1) bevrijding verdient navolging en daar zetten we op in.

In Drimmelen is het fijn wonen, werken en recreëren. We zijn een woongemeente met lokale en kleinschalige bedrijvigheid. We staan voor aantrekkelijke en leefbare dorpen met een eigen karakter en voldoende voorzieningen. Met elkaar richten we de openbare ruimte duurzaam, veilig en groen in. Wij zetten ons in voor wonen voor alle generaties en inkomensgroepen, voor werk passend bij het profiel van onze gemeente en haar inwoners en voor vrijetijdsbesteding die past bij onze inwoners en onze bezoekers.

Waar staan we voor?	We staan voor een goede balans tussen vrijheid en veiligheid. Het streven naar veiligheid mag privacy en gelijke behandeling van onze inwoners niet nadelig beïnvloeden. Preventie is het sleutelwoord als het gaat om kleine ergernissen en criminaliteit.
Wat willen we bereiken?	• We zetten in op (buurt)preventie, omdat dit bijdraagt aan een groter veiligheidsgevoel en aan het voorkomen van overlast van kleine ergernissen en criminaliteit. • We verbeteren het toezicht op locaties waar drugshandel plaatsvindt, maar zijn geen voorstander van cameratoezicht in de openbare ruimte. • We willen dat Boa's geen taken overnemen van de politie, maar zich focussen op de handhaving zoals door de gemeenteraad wordt vastgesteld.
Wat gaan we doen?	• We wijzen dorpscoördinatoren binnen het gemeentehuis aan die als aanspreekpunt voor inwoners(groepen) fungeren als het gaat om het voorkomen van overlast van kleine ergernissen en criminaliteit. Deze gebiedscoördinatoren krijgen doorzettingsmacht binnen de gemeentelijke organisatie. • We brengen inwonersgroepen en wijkagenten met elkaar in contact, zodat voorlichting kan worden gegeven en informatie kan worden gedeeld om de veiligheid in een wijk te vergroten. • Het meldpunt voor overlast zetten we voort en versterken we waar nodig. Opvolging van klachten blijft altijd aandacht krijgen. • We brengen prioritering aan in de handhaving, zodat de inzet van Boa's meer gefocust is. • Ondermijnende criminaliteit bestrijden we samen met de samenwerkingspartners in de regio.

Waar staan we voor?	We willen dat al onze inwoners in iedere levensfase een passende woning kunnen vinden in onze gemeente. We ontwikkelen woningbouwplannen in alle dorpen naar rato van de behoefte en voeren als gemeente een meer actieve strategische grondpolitiek. We streven naar het bouwen van natuur-inclusieve, energieneutrale woningen en wijken. We streven naar een duurzame woningvoorraad waarbij ook bestaande woningen worden voorzien van energiebesparende maatregelen en extra groen.
Wat willen we bereiken?	• We krijgen meer grip op de woningbouw zodat de gemeente beter kan sturen op de vraag naar bepaalde woningen en er niet alleen dure koopwoningen worden gebouwd. • We kijken naar het ontwikkelen van woningbouwlocaties aan de randen van de dorpen, omdat inbreiding niet altijd de beste oplossing is en altijd ten koste gaat van het openbaar groen in de dorpen. Daarbij wegen we het belang van landbouw, natuur en wonen altijd af. • We streven naar het bouwen van natuur-inclusieve, energieneutrale woningen. Daarbij moet ter bevordering van de doorstroming, aandacht zijn voor de doelgroepen starters en senioren. • De bestaande woningvoorraad willen we ook snel gaan verduurzamen.
Wat gaan we doen?	• We verwerven als gemeente gronden voor het ontwikkelen van nieuwbouwprojecten en oefenen meer invloed uit op de te bouwen woningen en de duurzame, natuur-inclusieve inrichting van de omgeving. • In de nieuwbouwplannen nemen we een zelfbewoningsplicht op. • We bevorderen CPO-initiatieven waarbij groepen inwoners samen met de gemeente plannen maken voor nieuwe wijken, alsmede de realisatie van ECO-wijken en de bouw van voorzieningen waarin wonen en zorg kunnen worden gecombineerd (bijvoorbeeld kangoeroewoningen). • We werken aan experimentele en flexibele vormen van wonen (en) <u>zoals</u> Tiny Houses om het woningtekort voor alle doelgroepen terug te dringen. • We behouden de starters- blijvers- en duurzaamheidsleningen. Indien nodig storten we extra middelen in de hiervoor beschikbare fondsen. • We bouwen naar rato van behoefte in al onze dorpen. • We maken plannen om onze inwoners te stimuleren en waar nodig te helpen om hun eigen woning te verduurzamen en hun tuin groener te maken.

Waar staan we voor?	We staan voor duurzame kwaliteit in de openbare ruimte. Dat wat aanwezig is in de openbare ruimte dient van voldoende kwaliteit te zijn en toekomstvast. We stimuleren groen in de wijk.
Wat willen we bereiken?	• We behouden de aandacht voor duurzaamheid en biodiversiteit in de openbare ruimte. De openbare ruimte is immers ons visitekaartje. • Er is ruimte voor inwoners om het kleinschalige onderhoud van de openbare ruimte voor eigen rekening te nemen, met inachtneming van de eisen van duurzaamheid en biodiversiteit. • De verduurzaming van openbare verlichting zetten we voort.
Wat gaan we doen?	• We handhaven het beleid met aandacht voor duurzaamheid en biodiversiteit en versterken dit waar mogelijk. • Bij het onderhoud van het openbaar groen maken we gebruik van de diensten van de verschillende groenpartners, zoals de Stichting Bij, de Madese Natuurvrienden, Agrarische Natuurvereniging, Kiemkracht, D'n AmerkantOp, etc. • Samen met inwoners realiseren we in iedere kern dorpsbosjes, waarbij inwoners kunnen meedoen aan een actie 'adopteer een boom'. • We sluiten als gemeente aan bij het project Natuur in de Wijk. • We behouden de hanging-baskets in de dorpen. • Net als bij het Molenplein in Made, realiseren we in Lage Zwaluwe en Terheijden ook een waterplein. • Wij zetten ons in voor de mogelijkheden om in het groen te kunnen spelen en bewegen. • Het onderhoud van fiets- en wandelpaden krijgt extra aandacht. • Waar mogelijk en wenselijk realiseren we een natuurvriendelijk en energiezuinig verlichtingsniveau. De verlichting in het buitengebied zal zoveel als mogelijk met bewegingssensoren worden geregeld. • Het verduurzamen van de openbare verlichting met LED-lampen zetten we voort.

Waar staan we voor?	We staan voor leefbare dorpen en het behoud van het voorzieningenniveau. Bewegen en kennismaken met de natuur vinden we belangrijk.
Wat willen we bereiken?	• Goede en voldoende voorzieningen zijn belangrijk voor de saamhorigheid en leefbaarheid in onze dorpen. Dorpshuizen, sportvoorzieningen en onderwijsvoorzieningen spelen een grote rol in de dorpen en moeten daarom worden gesteund en behouden. • We streven naar levendige centra in met name Terheijden en Made. De investeringen in deze centra moeten optimaal worden benut. • Hooge Zwaluwe en Drimmelen zijn levendige dorpen, waar ook nieuwe inwoners zich graag vestigen. • In Lage Zwaluwe ontstaat een levendig centrum met voorzieningen voor alle inwoners. • In Wagenberg behouden we de bestaande sociaal culturele voorzieningen voor de lange termijn. • Het realiseren van speelvoorzieningen in de verschillende dorpen en wijken zetten we voort.
Wat gaan we doen?	• Dorpshuizen blijven laagdrempelig beschikbaar voor verenigingen die geen eigen accommodatie hebben. Hiervoor maken we duidelijke en bindende afspraken met uitbaters en ondernemers. • We stellen ook het gemeentehuis ter beschikking om bijvoorbeeld te vergaderen. • Samen met ondernemers en gebruikers van het nieuwe sociaal cultureel dorpshart Made, de kerk en het Gaymantsplantsoen en andere verenigingen werken we aan een activiteitenkalender vol met activiteiten in het centrum van Made. • We onderzoeken samen met Bruisend Made de mogelijkheden om het winkelhart van Made te versterken en de Markstraat autoluw te houden. • Samen met inwoners van Lage Zwaluwe onderzoeken we op welke wijze we tot een levendig centrum in deze kern kunnen komen. • Samen met inwoners van Wagenberg onderzoeken we op welke manier de bestaande sociale voorzieningen voor lange termijn behouden kunnen worden, en we gaan met die plannen actief aan de slag. • Samen met inwoners van Hooge Zwaluwe onderzoeken we wat er nodig is om het dorp levendig te houden • Samen met inwoners van Drimmelen zoeken we naar kansen om het dorp aantrekkelijk te houden voor mogelijke nieuwe inwoners.

Waar staan we voor?	We beschermen cultuurhistorische iconen met een zekere status en historisch belang. Onze dorpen hebben allemaal een eigen ‘gezicht’ dat behouden blijft.
Wat willen we bereiken?	• Onze dorpen hebben allemaal een eigen uitstraling die bijdraagt aan onder andere het woongenot voor onze inwoners. Deze eigenheid van de verschillende dorpen moet behouden blijven, ook omdat deze historische waarde bijdraagt aan onze doelstellingen voor recreatie en toerisme. • De cultuurhistorie van onze dorpen is het waard om te beschermen. We zetten daarom in op een betere bescherming van monumenten en bijzondere gebouwen en dorpslinten.
Wat gaan we doen?	• De monumenten, bijzondere gebouwen en dorpslinten beschermen we door afspraken te maken over wat op welke plek mogelijk is en wat niet. • De rol van de monumentencommissie gaan we verstevigen en de lokale historische kennis wordt waar nodig gebundeld en betrokken bij adviezen en beslissingen. • We willen dat de Helkantsedijk een beschermde status krijgt, zodat een verdere aantasting wordt voorkomen. • We onderzoeken de bescherming van onze dorpsgezichten en lintbebouwing en maken daar duidelijke afspraken over. • We realiseren een beleefroute waarin alle iconen per dorp (bijvoorbeeld de Schans in Terheijden) in opgenomen worden.

Waar staan we voor?	We kiezen voor een duurzaam veilige infrastructuur die recht doet aan een inclusieve samenleving. Drimmelen is een verkeersveilige gemeente en wij willen dat zo houden en waar mogelijk en nodig verder verbeteren. Langzaam verkeer moet leidend zijn in de dorpen, de auto is te gast in de woongebieden. Voorzieningen moeten goed bereikbaar zijn.
Wat willen we bereiken?	• Kinderen komen zoveel mogelijk op de fiets of te voet naar school en worden niet met auto's gebracht, zodat de omgeving rond scholen zo veilig mogelijk wordt voor voetgangers en fietsers. • Educatie rondom verkeer en veiligheid, maar ook in relatie tot duurzaamheid, levert een belangrijke bijdrage om ook in de toekomst onze dorpen verkeersveilig en bereikbaar te houden. Scholen kunnen een bijdrage leveren door dit thema in hun lesprogramma's op te nemen. • Centra richten we waar mogelijk in als fietsstraat en/of shared space. Fietsers en voetgangers maken daar de dienst uit. • We willen parkeerdruk in onze woonwijken verminderen en overlast door verkeerd geparkeerde auto's verminderen.
Wat gaan we doen?	• Samen met de scholen bekijken we de mogelijkheden om het gebruik van fiets- of wandelroutes naar school te stimuleren. Auto's worden zoveel mogelijk geweerd rond scholen. • Verkeerseducatie en voorlichting zetten we voort, omdat dit de verkeersveiligheid vergroot. • De cursussen die de gemeente organiseert in samenwerking met welzijnsorganisaties voor gebruikers van scootmobielen en e-bikes handhaven we. • We letten op de waterdoorlatendheid van parkeerplaatsen als we die aanleggen. • We stimuleren het gebruik van deelauto's, en zorgen dat bij appartementencomplexen of nieuwe woonwijken ruimte is die voor deelauto's is gereserveerd. • Vanwege ons streven naar een inclusieve samenleving leggen we meer invalideparkeerplaatsen aan.

Waar staan we voor?	We zijn innovatief en hebben lef als het gaat om het ontwikkelen van duurzame vormen van mobiliteit. Ondernemers die oplossingen ontwikkelen voor deze maatschappelijke uitdaging, kunnen rekenen op onze steun.
Wat willen we bereiken?	• We willen goede en veilige fietsroutes tussen onze dorpen maar ook naar omliggende gemeentes. Fietsstraten en snelfietsverbindingen zijn onderdeel van het totale aanbod van mobiliteit en verduurzaming van het verkeer. • Openbaar vervoer is belangrijk om onze dorpen bereikbaar te houden en betekent voor veel inwoners dat ze zelfstandig en betaalbaar kunnen reizen. We onderzoeken flexibele vormen van openbaar vervoer om kleine dorpen bereikbaar te houden. • We leggen een faciliteit om waterstof te tanken aan.
Wat gaan we doen?	• In regionaal verband werken we samen om het netwerk voor flexibele vormen van openbaar vervoer uit te breiden. • De aanleg van fietsstraten en snelfietsverbindingen richting Breda en Oosterhout, maar ook binnen de gemeente tussen de dorpen, stimuleren we. • De realisatie van oplaadpunten voor elektrische voertuigen moedigen we actief aan, zodat het gebruik van elektrische voertuigen een stimulans krijgt. • In samenspraak met inwoners in Hooge- en Lage Zwaluwe, Wagenberg en Drimmelen kijken we naar mogelijkheden om doorgaand verkeer tegen te gaan. Bij maatregelen hechten we veel waarde aan eventuele natuurcompensatie en willen we sluipverkeer door de polders voorkomen. • De gemeente zet bij vervanging van het gemeentelijk wagenpark in op elektrische voertuigen. • We handhaven het verbod voor doorgaand vrachtverkeer in onze dorpen. • De snelheid voor gemotoriseerd verkeer gaat in de dorpen terug naar maximaal 30 km/u, behoudens enkele doorgaande routes in de grotere dorpen.

Waar staan we voor?	We staan voor een economisch vitale gemeente, waar ruimte is voor innovatie en ondernemerschap. We willen dat het voor bedrijven en instellingen aantrekkelijk is om zich in de gemeente te vestigen en dat ondernemers er kunnen starten en groeien. Drimmelen is een duurzame woongemeente met lokale en kleinschalige bedrijvigheid. De bedrijvigheid is passend bij het profiel van onze gemeente en haar inwoners.
Wat willen we bereiken?	• We willen bedrijven helpen om te verduurzamen. Onze bedrijventerreinen worden versneld voorbereid op een duurzame toekomst. • We willen dat het voor ondernemers prettig ondernemen is in Drimmelen
Wat gaan we doen?	• We stimuleren bedrijven en bedrijventerreinen om te verduurzamen. Dit doen we door dit punt te agenderen bij de bedrijvennetwerken. • We organiseren een inspiratiesessie over verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen met goede voorbeelden uit verschillende sectoren. • We verstrekken subsidie voor groenstroken en onderhoud van biodiverse natuur indien dit op het bedrijfsterrein wordt gerealiseerd. • We sporen bedrijven aan tot het aanleggen van sedumdaken of zonnepanelen op de daken. • We faciliteren ondernemers daar waar nodig en mogelijk.

Waar staan we voor?	We staan voor het ontwikkelen van een duurzame vrijetijdseconomie door gebieden geschikt te maken voor toerisme zonder daarbij schade aan natuur te veroorzaken.
Wat willen we bereiken?	• De Biesbosch is een Natura2000 gebied en van grote waarde voor natuur, maar ook voor de recreatiesector in onze gemeente. We moeten het gebied met zijn allen beschermen en de natuur in stand houden. Dat betekent dat we in overleg met de ondernemers die zich in en rond de Biesbosch bevinden de zones vaststellen voor recreatie. • We bevorderen recreatie aan de buitenranden van de Biesbosch en breiden stiltegebieden uit.
Wat gaan we doen?	• We stimuleren beleid wat past bij het gebied. Bijvoorbeeld zorgen voor laadpalen voor boten, inleverpunten voor afval en voor toiletwater in havens. • Non-gemotoriseerd varen promoten we. • Ondernemers in de recreatiesector nemen we mee in het toekomstig beleid rondom duurzame recreatie door hen daar op tijd bij te betrekken. • We zorgen samen met ondernemers, de recreatiesector en gebruikers van het gebied dat bescherming en groene recreatie samengaan. • We vragen veroorzakers van overlast wat ze nodig hebben om hun gedrag te veranderen. • We richten het strand aan de Amerkant in voor watersport en iets 'intensievere' recreatie. Daarbij letten we op het offer dat daarvoor gebracht dient te worden: de natuur en het landschap aan de Amer. • Tussen Hooge Zwaluwe en Drimmelen leggen we een route aan als optie met horeca etc. en een stop halverwege. • We ontwikkelen een plan om de druk op de Biesbosch te verminderen, bijvoorbeeld door een nieuw natuurgebied aan onze kant van de Amer in te richten waar recreatie mogelijk is. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers en agrariërs.

Het beleid dat we nu voeren, bepaalt onze toekomst. De positieve resultaten van ons beleid voor de mens en natuur moeten niet alleen merkbaar zijn voor de huidige generatie, maar ook de volgende generaties.

**GEWOON
DOEN!**

Waar staan we voor?	Natuur begint om de hoek. We kiezen voor leefbaarheid en geluk door duurzame en diverse natuurontwikkeling en een gezonde leefomgeving en zoeken de koppeling met volksgezondheid en leefbaarheid.
Wat willen we bereiken?	• We gaan samen met agrariërs zorgen dat duurzaamheid en de toekomst van de sector hand in hand gaan. • We zorgen dat agrariërs/boeren zich welkom blijven voelen in onze gemeente, en leggen het belang van duurzame landbouw uit aan onze inwoners. • De kleine natuurgebieden willen we met elkaar verbinden, zodat een netwerk van natuur ontstaat in heel de gemeente. • We versterken de samenwerking met boeren, natuurorganisaties zoals ZLTO, Kiemkracht, AmerkantOp en Stichting BEI, de ANV, volkstuinverenigingen, inwoners, duurzame ondernemers en andere betrokkenen.
Wat gaan we doen?	• We leggen bloemrijke akkerranden aan en zorgen voor meer braakliggend terrein waar natuur zich kan ontwikkelen. • We promoten kleine landschapselementen en leggen die als gemeente ook actief aan. • We zetten de subsidieregeling landschap voor agrariërs voort. • Regionale en Europese subsidies gaan we optimaal benutten en gemeentelijke subsidieregelingen worden daarop afgestemd. • We gaan de agrarische sector door samen te werken helpen om de verduurzaming van ons buitengebied vorm te geven en biodiversiteit te stimuleren, onder andere ten aanzien van weidevogels en insecten. • Als gemeente gebruiken we geen schadelijke bestrijdingsmiddelen en stimuleren we anderen om dit ook niet te doen • We leggen nieuwe ecologische verbindingzones tussen gebieden aan en zorgen voor voldoende groen in onze dorpen. • Natuurgebieden blijven rustgebieden voor o.a. vogels.

Waar staan we voor?	De Biesbosch zit in ons bloed. Daarom beschermen we dit prachtige Natura 2000 gebied zodat het een fijne plek is voor flora, fauna en recreanten.
Wat willen we bereiken?	• We willen de recreatieve vaart in de Biesbosch verduurzamen, zodat deze vorm van recreatie ook in de toekomst mogelijk blijft. • We willen de druk op de Biesbosch door toerisme en recreatie verminderen door actief te kijken naar wat wel en niet mogelijk kan blijven.
Wat gaan we doen?	• We stimuleren watersport met elektrische boten. • We gaan in gesprek met alle betrokken partijen om de verhuur van boten in goede banen te leiden zodat onze recreatieve en duurzame doelen kunnen worden bereikt. • De stiltegebieden breiden we uit, zodat de natuur de rust krijgt die nodig is voor instandhouding. • We verplaatsen recreatie deels naar andere gebieden, bij voorkeur aan onze kant van de Amer. • In de havens leggen we elektrische oplaadpunten en lozingspunten voor afval aan. • We zetten in op natuureducatie voor de jeugd. • Aan de Amerkant leggen we strandjes aan. • We gaan streng handhaven op overlast in natuurgebieden. • We creëren beleefroutes om de druk in de Biesbosch te verminderen.

Waar staan we voor?	We willen dat Drimmelen al in 2040 voldoet aan haar bijdrage aan de landelijke normen en doelen van het klimaatakkoord.
Wat willen we bereiken?	• Zoveel mogelijk mensen hebben zonnepanelen (of maken gebruik van collectieve panelen). • We verminderen ons energieverbruik door huizen te isoleren en energiezuinige apparaten te gebruiken. • We kiezen voor echte duurzame oplossingen, geen schijnoplossingen. Zo zijn we tegen biomassa als vervanger van fossiele brandstoffen maar staan we positief tegenover geothermie en andere vormen van duurzame energieopwekking zolang die veilig ingezet kunnen worden in onze gemeente. • We moeten zorgen voor haalbaarheid en betaalbaarheid van de transitie: iedereen moet mee kunnen doen en er voordeel bij hebben.
Wat gaan we doen?	• We breiden het aantal energieambassadeurs uit in samenwerking met het regionaal energieloket. • We formuleren een meerjarenvisie op het kassengebied in de gemeente. • We blijven bestaande en nieuwe initiatieven van partijen als TEC, opgewekt Drimmelen, STED en Energie neutrale Dorpen actief ondersteunen. • Samen met woningbouwvereniging en inwoners verduurzamen we bestaande woningen, waarbij we zorgen dit voor al onze inwoners betaalbaar is en voordelen oplevert. • We geven uitvoering aan de regionale energiestrategie en de transitievisie warmte. Dit doen we samen met onze dorpen in wijkuitvoeringsplannen.

Waar staan we voor?	Afval bestaat uit hernieuwbare grondstoffen. We zetten daarom in op hergebruik. Uitgangspunt blijft dat de vervuiler betaalt.
Wat willen we bereiken?	• We willen minder afval en minder verpakkingsmateriaal gaan gebruiken. • We willen verspilling en onnodig gebruik van natuurlijke bronnen voorkomen. • We kiezen voor de beste oplossing om afval te scheiden en opnieuw te kunnen inzetten.
Wat gaan we doen?	• We promoten het verminderen van verpakkingsmateriaal bij onze middenstand en het MKB. • We stimuleren hergebruik van materialen en het tegengaan van verspilling door gerichte campagnes en waar nodig beleid. • We treden hard op tegen illegale afvaldumpingen. • We ondersteunen initiatieven voor het opzetten van repaircafe's waar inwoners geholpen kunnen worden hun apparatuur en andere spullen te repareren in plaats van iets nieuws te kopen en het defecte apparaat weg te gooien. • We onderzoeken de mogelijkheid om een Kringloop te realiseren bij de milieustraat in Terheijden. • Samen met de regio gaan we goede oplossingen voor afvalstromen en inzameling onderzoeken en inrichten. • We zorgen voor duidelijke informatie en communicatie over afvalinzameling.

Waar staan we voor?	We zorgen voor een inrichting van de openbare ruimte die helpt om hitte te beperken, bij droogte water kan vasthouden en in natte tijden als buffer kan optreden.
Wat willen we bereiken?	• We willen dat bedrijven, organisaties en inwoners zelf investeren in klimaatadaptieve maatregelen. • We willen de schade door de klimaatverandering zoveel mogelijk beperken door een slimme inrichting van de openbare ruimte waar groen veel ruimte krijgt.
Wat gaan we doen?	• We wijzen op de voordelen van groen in plaats van stenen in de strijd tegen klimaatverandering en de voordelen van minder steen voor klimaatadaptatie. • We gaan in gesprek met bedrijven, organisatie en inwoners over de investeringen die zij kunnen doen om de gezamenlijke doelen te halen. • We subsidiëren groene daken, geveltuintjes, groen voor stenen en andere initiatieven.

Duurzaamheid – verduurzaming bedrijven en gemeente

Waar staan we voor?	We ondersteunen bedrijven in hun duurzaamheidsopgaven en -ambitie. Het gemeentelijk vastgoed is verduurzaamd in 2040.
Wat willen we bereiken?	• We willen dat bedrijven vanuit hun eigen verantwoordelijk inzetten op verduurzaming. • We willen zoveel mogelijk groene daken of daken met zonnepanelen.
Wat gaan we doen?	• We gaan in gesprek met de bedrijvennetwerken over hun duurzaamheidsopgave. Indien nodig maken we beleid om deze transitie te ondersteunen. • We gaan planmatig het gemeentelijk vastgoed verduurzamen vóór 2040. • Bedrijven die groenstroken willen inrichten en of onderhouden gaan we subsidiëren. • We investeren in informatie en voorlichting en delen goede voorbeelden actief.

Waar staan we voor?	Wonen en natuurontwikkeling gaan hand in hand. Nieuwbouwwoningen maken we per definitie duurzaam.
Wat willen we bereiken?	• We willen voldoende nieuwe woningen bouwen, maar zorgen daarbij wel dat deze bijdragen aan de klimaatdoelen door ze op zijn minst energieneutraal te maken. • Woningbouw draagt bij aan het vergroenen van de dorpen door innovatieve vormen van duurzame en ecologische bouw te omarmen en toe te passen.
Wat gaan we doen?	• We investeren in een team dat kan adviseren over natuurinclusief wonen. • Als we kiezen voor uitbreiding aan de randen van onze dorpen, dan zetten we in op volledig duurzame, natuur-inclusieve en energieneutrale 0-op-de-meter-woningen. • We kiezen voor groene nieuwbouw en renovatie; groene daken en geveltuintjes worden de norm. • We bieden kansen aan ecologische wijken, bijvoorbeeld bij de Plukmadeseweg. • Naast duurzame nieuwbouw zorgen we er ook voor dat onze bestaande woningen worden verduurzaamd. • Het verduurzamen van een eigen woning gaan we voor iedereen betaalbaar maken door slim beleid en goede subsidieregelingen op te zetten.

Waar staan we voor?	We hebben respect voor alles wat leeft. Dierenwelzijn staat voor menselijkheid en daarom staan we kritisch tegenover de intensieve veeteelt en plezierjacht.
Wat willen we bereiken?	• Alle dieren in de gemeente hebben een waardig leven. • Jacht kan in het kader van ecologisch wildbeheer nodig zijn, maar is geen hobby.
Wat gaan we doen?	• We ondersteunen (lokale) initiatieven om dierenwelzijn te bevorderen zoals het dierenasiel in Breda. • We geven geen vergunning af voor nieuwe intensieve (pluim)veehouderijen. • We onderzoeken de mogelijkheid om in de milieueducatie aandacht te hebben voor de herkomst van vlees. • Via de omgevingsdienst treden we hard op tegen (illegale) broedfokkers.

